

8.9.2024 - Podobenství o nepoctivém správci

Čtení: Žalm 17, 1-15; Luk 16,1-15

Písně: 632 – Zlatá, když sluneční záře se objeví; 757 – Mír na zemi daruj;

679 – Pomoz mi, můj Pane; 399 – Učiň mne Pane nástrojem;

719 – Mou cestu v rukou máš

V tomto obtížném podobenství Ježíš učí o penězích na negativním příkladu nepoctivého správce. Všechno patří Bohu a my s tím máme moudře hospodařit. Ježíš nám předkládá královský, kněžský a prorocký pohled na peníze: křesťané – bohatí i chudí – mají být lstivými správci, kteří používají peníze v lásce k lidem, protože bohatství ztroskotá (když ne v tomto životě, tak na jeho konci). **Peníze jsou skvělý nástroj a strašlivý bůh.** To, jak zacházíme s penězi, ukazuje pravdu o našem srdci. Jste mazaní správcové, kteří dokážou finančně milovat druhé? Chápeme, že časem nás naše bohatství nevyhnutelně zklame?

Jak je to s tím mamonem? Musí být bohatství, majetek nutně nepoctivý, a ne výsledek tvrdé práce? Přiznám se, že sám jsem žádné pozemské bohatství nenashromáždil a nemám taková osobní dilemata, ale věřím, že bohatý, vynalézavý a pracovitý člověk vůbec nemusí být hochštapler. A už vůbec nemusí být chamtivý. Bohatství nabyté poctivě může sloužit dobrému účelu, může být využito pro dobrou věc. A nemusí to být jen pouhé rozdávání chudým – možná ještě lepší je vytvářet pracovní místa, která zajistí obživu ostatním? Podle mého názoru takové jednání pomůže více lidem a na delší dobu. **Almužny rychle dojdou, rozumně investované se budou násobit.**

Dnešní dobu ovládají peníze – nic není zadarmo, za všechno se musí platit. Je snadné zabloudit ve snaze mít stále víc a víc. Potřeb je samozřejmě mnoho, ale je jistě nutné je všechny uspokojit? Hlad lze ukojit suchým chlebem stejně jako chlebem tlustě namazaným máslem, obloženým plátkem drahé šunky. Šunku mám samozřejmě také rád, margarín nesnáším, ale chléb se šunkou nemůže být samoučelný. A stojí za to dávat si pozor, abychom to nepřehnali. Míru tohoto přehánění lze snadno zjistit v odpadkových koších (popelnicích) – tam je vidět, čeho a kolik jsme nakoupili příliš a přišlo to nazmar.

Jak zvládneme svůj život?

Každý člověk je správce. Cokoli máme, ať už jde o hmotné nebo duchovní statky, není naším výhradním vlastnictvím. **My jsme si na tento svět nic nepřinesli. Vše jsme dostali od Boha.** I když jsme si něco sami vydělali, vděčíme za tuto možnost Bohu. Všechny dary jsou nám svěřeny. Ze všech, ať už hmotných nebo duchovních, budeme skládat účty.

Někdy si myslíme, že existují oblasti našeho života, do kterých se Bůh nemusí „plést“. Například: pokud poctivě vydělávám peníze, Boha by nemělo zajímat, co s nimi dělám. Jsou výhradně moje. Pokud svědomitě pracuji a plním své povinnosti, Boha by nemělo zajímat, jak trávím svůj volný čas, protože mám právo na odpočinek. Mám právo vychovávat své děti podle způsobu, který si

zvolím, protože je to koneckonců moje věc. Takto uvažujeme, i když víme, že budeme skládat účty ze svého života před Bohem. **Mnoho lidí si myslí, že když nikomu neubližují, žijí slušně a zbožně, nebude to tak zlé.**

V přirovnání o nepoctivém správci Ježíš líčí člověka, který zanedbal skládání účtů svému pánovi. Dozvídáme se zde, že byl obviněn ze zpronevěry majetku. Někdo ho udal. Nestěžují si lidé na nás Bohu? Jsme pro druhé vždy dobrým vzorem? Mezitím může Bůh odhalit oblasti našeho života, kde se dopouštíme nepoctivosti, které si většinou neuvědomujeme. Soud nad správcem vyšel negativně. Správcovství mu bylo odňato.

Kdyby Ježíš na tomto místě vyprávění svého přirovnání ukončil, poučení, které z něj plyne, by bylo jasné a čitelné. Přirovnání by bylo varováním pro všechny, kdo si nevšímají Božích darů pro sebe, kdo neslouží Bohu, kdo nepoužívají své dary ve prospěch církve a bližních. Bylo by to varování pro lidi, kteří sobecky myslí jen na vlastní potěšení, na uspokojení vlastních potřeb, a soud by je překvapil.

Tím však Ježíš své přirovnání nekončí. Přesunul děj zpět na obviněného a ukázal ho jako člověka, který neztrácí hlavu. Správce se ani ve svízelné situaci nezhroutí, ale využije své chytrosti. Ve skutečnosti se uchyluje k ještě horším metodám. Půda mu hoří pod nohama a on hledá cestu ven, zoufale hledá nějakou oporu. Chce navzdory všemu „padnout na nohy“. Budoucnost je mu zde uzavřena, bude ji hledat jinde. Neměl by se pokorně podříditi svému rozsudku a konečně přestat intrikovat? Nemá už té přetvářky dost?

Jde za dalšími dlužníky, kteří jsou mu podobní. Navrhne jim způsob kombinace. Zfalšujte své záznamy o dlužích. Snažte se oklamat svého Pána. Já jsem se sice nechal nachytat, ale možná se to podaří i vám. Nebo alespoň budeme společně na stejné straně. Se svým Pánem jsem prohrál. S tebou možná něco získám.

Scénář jako z kriminálního filmu, kde se lidé namaskují perfidními prostředky a jedinou hodnotou zápletky je udržet diváka v napětí při sledování rychlého děje. V tuto chvíli by člověk očekával, že Ježíš – komentující toto přirovnání – dá tomuto pánovi negativní hodnocení, že ho zařadí mezi zlé pány tohoto světa, kteří přivírají oči nad nepoctivostí, protože má pravděpodobně na svědomí více věcí. Ale ne! Ukazuje se, že „Pán pochválil toho nepoctivého správce, že jednal prozíravě. Vždyť synové tohoto světa jsou vůči sobě navzájem prozíravější než synové světla“ (v. 8).

Nakonec by člověk očekával, že v tomto bodě Ježíš uzavře slovy: Vy tak nejednejte, protože jste jiní, jako je jiný váš Pán. Ale i tentokrát je Ježíšův komentář překvapivý: „Já vám pravím: I nespravedlivým mamonem si můžete získat přátele; až majetek pomine, budete přijati do věčných příbytků.“ (v. 9).

Tato podobnost nám nějak neseď s Ježíšovým učením. Nebo ne? Působí to dojmem, že Ježíš nad nepoctivostí přivírá oči, a dokonce ji u svých posluchačů podporuje.

Podívejme se však blíže na poslední verš. Ježíš zde neříká: „získávejte přátele nespravedlivě“. Taková věta by z Ježíšových úst nikdy nevyšla. Slovem „mamon nespravedlnosti“ Ježíš jednoduše myslí peníze, materiální hodnoty tohoto světa. Přidáním výrazu „nespravedlnost“ chce říci, že tento mamon je na denním pořádku a u mnoha lidí je prostředkem nespravedlnosti. Ale nemusí tomu tak být. Mamon

Ize využít k dobrým účelům, k získání přátel, k poskytnutí pomoci potřebným, a dokonce i k rozšíření Božího království.

„Mamon nespravedlnosti“ hraje důležitou roli v diakonii, při podpoře misijní práce, při organizaci života církve. Člověk, který používá mamon, aby pro získání přátel, si zaslouží vděčnost a jednou se mu jí dostane.

Ježíš chce tímto přirovnáním sdělit následující pravdu: podívejte se na život v tomto světě. Zde vládou zákony nespravedlnosti, korupce, nepoctivosti. Každý shrabuje pro sebe, každý dostává podíl. Tady nikdo s nikým nepočítá. Je tu však jedna věc, která v tom všem stojí za povšimnutí. Lidé, kteří takto žijí, vkládají všechny své schopnosti a nadání do svého podnikání. Někdy dávají v sázku svou pověst a veškerý svůj um. Obětují těmto cílům všechny materiální zdroje. Takto jednají synové tohoto světa pro své zájmy.

A jak je tomu v Božím království? Co dělají „synové světla“ pro svého Pána? Nebo využívají všechny své schopnosti, veškerou svou chytrost, propouštějí všečen svůj čas, všechny své materiální zdroje, aby se Boží království mohlo rozšířit? Vyzývají ostatní, aby také následovali jejich příkladu a obětovali vše pro Pána?

V předchozí patnácté kapitole Lukášova evangelia Ježíš ve třech paralelách vylíčil Boží lásku, která hledá a nachází ztraceného hříšníka. V postavě nalezené ovce, jedné ze sta, nalezených peněz, jednoho z deseti, a návratu marnotratného syna, jednoho ze dvou bratrů, Ježíš jasně oddělil lidi, kteří jsou spaseni, od těch, kteří pokání nepotřebují. Zde jde ještě o krok dál. Klade posluchačům otázku: Odvrátili jste se od starého života, rozešli jste se s minulostí, dnes jste noví lidé. Dokážete však nyní horlivost, kterou jste tehdy používali, talenty, prostředky, které jste tam používali, uplatnit v Božím království, ve službě svému Pánu.

Stojí za to věnovat se službě Bohu. Stojí za to věnovat se diakonii, misii, protože za to Bůh slibuje odměnu. Na této cestě jsou pro člověka zachovány „věčné příbytky“ v nebi. Bůh uznává a odmění každou službu, která je konána nezištně, s obětí a odříkáním.

Neměli bychom mít prozíravost, předvídavost, prostě využít všech příležitostí, které lidé tohoto světa využívají pro své zájmy, k tomu, abychom je využili ke slávě Páně, k růstu a budování sboru? Oč živěji by církev žila a rostla, kdyby měla tak obětavé, schopné, angažované lidi, jako je tomu v různých světských institucích. Taková služba již zde na zemi bude odměněna vděčností mnoha lidí, kterým sloužíme. S „mamonem nespravedlnosti“ lze získat mnoho přátel. Proč plýtvat penězi jen pro vlastní účely, které nepřinesou prospěch bližním, které si člověk nemůže vzít s sebou, až opustí smrtelnost? Není lepší použít je k mnohem ušlechtlejším účelům?

Boží království přece stojí za to obětovat všechno. Kristus pro nás obětoval všechno. I my bychom měli dát ze sebe to nejcennější. On sám to slíbil: „Amen, pravím vám, není nikoho, kdo opustil dům nebo ženu nebo bratry nebo rodiče nebo děti pro Boží království, (Luk 18,29.30).

Takové spravování vlastního života se jistě vyplatí nejvíce a Kristus ho ocení a odmění.

Dnešní evangelium nepatří k mým oblíbeným ani pro mě není snadné. Vždycky dlouze přemýšlím, co Ježíš podobněstím o nepoctivém správci vlastně myslel.

Pochválil jeho nepoctivost, nebo spíše to, že část dluhu odevzdal dlužníkům svého pána? Dnes je pro mě významná poslední věta: „Synové tohoto světa jsou totiž ve svém jednání se svými druhy rozumnější než synové světla.“ A co je na tom pravdy? Zjistil jsem, že stejně jako správce jsem schopen jednat tak, aby „můj život byl lepší a jednodušší“. Každý den podnikáme řadu akcí, abychom dosáhli svých vysněných cílů. Usilujeme však stejným způsobem o svůj věčný život? Snažíme se každý den udělat něco pro to, abychom byli blíže Bohu, abychom Ho lépe poznali, abychom Ho milovali? Bohužel musím přiznat, že častěji myslíme na svůj smrtelný život a věčné záležitosti „řešíme“ jen tak mimochodem.

Jsme vyzýváni, abychom sloužili tím, co máme. Majetek není neutrální, je možné se jím nechat spoutat (a to i docela malým vlastnictvím). O budoucnosti se rozhoduje v našem pozemském životě skrze rozhodnutí a činy přijetí Krista, odpuštění, milosrdenství, dávání, štědrost, věrnost.

Vnímám, že toto Ježíšovo podobenství nám chce říci jediné: *Pamatuj na budoucnost. A pokud jsme „synové světla“, pak nám říká: Pamatuj na věčnost.* Onen nepoctivý správce byl možná nevěřící materialista, ale mohl to být i „věřící“, který nedomýšlel etické důsledky své víry. Ale o tom vlastně nic nevíme. Zřejmé však je, že se stará o svou budoucnost. Kopat nemůže, možná to byl tělesně postižený člověk nebo už byl na kopání starý, a žebrot se styděl. (Přiznám se, že jsem poznal řadu lidí, u kterých to bylo obráceně: Kopat mohli, ale nekopali, a žebrot se nestyděli.) Proto vymyslel plán, jak se zabezpečit na stáří. Zdali se mu to skutečně podařilo, to se z podobenství z principu dovědět nemůžeme. Je to podobenství, nikoli „skutečný“ příběh. Radím ti, zaříd' se podle Ježíšových slov! **Máš tady padesát, sedmdesát, možná sto let, během nichž se rozhodneš, kde budeš trávit věčnost. Ale na tvém rozhodnutí opravdu hodně záleží. Celý tvůj život.**

Pane, dej mi rozvážné srdce, abych si ve svém životě dokázal vybírat to, co je skutečně důležité a Tobě milé. Amen.

Požehnaný čas v Boží blízkosti přeje Š. Marosz